

PERSONCENTRERAT OCH SAMMANHÅLLET VÅRDFÖRLOPP, TRAUMATISK HJÄRNSKADA

Under 2023 togs ett nytt personcentrerat och sammanhållet vårdförlopp, traumatisk hjärnskada, THS fram.

Vårdförloppet beskriver på ett övergripande sätt åtgärder att beakta och genomföra för en person som drabbats av en traumatisk hjärnskada och utgår från tillförlitliga och aktuella kunskapsstöd och bästa tillgängliga kunskap.

Traumatisk hjärnskada, THS (på engelska; traumatic brain injury, TBI) är en förvärvad hjärnskada som orsakas av direkt eller indirekt våld mot huvudet. Orsaken kan vara fall-, trafik-, idrotts- eller arbetsplatsolyckor eller misshandel. Den vanligaste orsaken är fallolyckor hos äldre individer.

Traumatisk hjärnskada delas in i svårighetsgrader; (lätt, medelsvår och svår) grundat på medvetandegrad och motorik i det akuta skedet. Hjärnskakning inkluderas i begreppet lätt traumatisk hjärnskada.

DETTA VÅRDFÖRLOPP och tre kompletterande kunskapsstöd beskriver akuta åtgärder med fokus på samordning och tidig rehabilitering samt uppföljning och långsiktig rehabilitering för alla svårighetsgrader av traumatisk hjärnskada (THS) vid alla åldrar från sex månader och uppåt. De kan tillsammans utgöra underlag för utveckling av lokala och regionala vårdprogram.

Innehåll

VÅRDFÖRLOPP, TRAUMATISK HJÄRNSKADA	1
TRE KUNSKAPSTÖD	2
VAD ÄR ETT VÅRDFÖRLOPP?	2
REGIONERNA I SAMVERKAN	2
FLÖDESCHEMA, exempel på vårdförlopp	3
EXEMPEL PÅ VIKTIGA FÖRÄNDRINGAR	4
IMPLEMENTERING	4

TRE KUNSKAPSSTÖD

De kompletterande kunskapsstöden är:

1. Traumatisk hjärnskada (THS), uppföljning och rehabilitering vid lätt THS hos vuxen.
2. Traumatisk hjärnskada (THS), uppföljning och rehabilitering vid lätt THS hos barn och ungdom.
3. Traumatisk hjärnskada (THS), uppföljning och rehabilitering vid medelsvår och svår THS hos vuxen.

VAD ÄR ETT VÅRDFÖRLOPP?

Syftet med personcentrerade och sammanhållna vårdförlopp är att öka jämlikheten, effektiviteten och kvaliteten i vården utan att det medför onödig administrativ börda för sjukvårdspersonal.

Patienter ska uppleva en mer välorganiserad och helhetsorienterad process utan onödig väntetid i samband med utredning och behandling. Patienternas livskvalitet och nöjdhet med vården ska förbättras och vården bli mer jämlik och jämställd.

VAD BESKRIVS I VÅRDFÖRLOPPET?

I vårdförloppet beskrivs kortfattat vad som ska göras, i vilken ordning och när. Det beskriver en personcentrerad och sammanhållen vårdprocess som omfattar en hel eller en del av en vårdkedja. Åtgärderna kan individanpassas och inkluderar hur individens hälsa kan främjas.

Ett personcentrerat förhållnings- och arbetssätt konkretiseras genom patientkontrakt, som är en gemensam överenskommelse mellan vården och patienten om fortsatt vård och behandling. Patientkontraktet utgår från patientens och närståendes behov, resurser och erfarenheter av hälso- och sjukvård och innebär att en eller flera fasta vårdkontakter utses samt att det framgår vad vården tar ansvar för och vad patienten kan göra själv. Patientkontrakt kan göras vid flera tillfällen, relaterat till patientens hälsotillstånd.

REGIONERNA I SAMVERKAN

Arbetet med vårdförloppen utgår från en överenskommelse mellan staten och Sveriges Kommuner och Regioner (SKR). Regeringen vill med satsningen stödja utvecklingsarbetet i regionerna kring kunskapsstyrning i hälso- och sjukvården.

Vårdförloppen tas fram av regionerna inom Nationellt system för kunskapsstyrning Hälso- och sjukvård. Vårdförloppen ska utgå ifrån tillförlitliga och aktuella kunskapsstöd och baseras på bästa tillgängliga kunskap om vård och behandling.

Den primära målgruppen för kunskapsstödet är hälso- och sjukvårdspersonal som ska få stöd i samband med vårdmötet. Avsnitten som rör utmaningar, mål och uppföljning av vårdförloppet är främst avsedda att användas tillsammans med beskrivningen av vårdförloppet vid införande, verksamhetsutveckling och uppföljning. De riktar sig därmed till en bredare målgrupp.

Sjukdomsförloppet och behoven påverkas av flera faktorer vid en traumatisk hjärnskada. Dessa har beaktats i framtagandet av detta vårdförlopp.

VÅRD- FÖRLOPP

FLÖDESSCHEMA

Ingång: akuta besvär efter direkt eller indirekt trauma mot huvudet.

Ingång: sena besvär efter direkt eller indirekt trauma mot huvudet

- Sent uppträdande besvär
- Utebliven förväntad förbättring eller förvärrade besvär

Åtgärder vid akuta besvär

Föreligger behov av inläggande vård?

NEJ

JA

Inläggande vård i akutskedet

Behov av vård på enhet med neurokirurg och NIVA

JA

NEJ

Insatser med behov av samordning och samverkan vid vård på enhet med neurokirurg och NIVA

Insatser med behov av samordning och samverkan vid akutvård på vårdavdelning utan neurokirurg och NIVA

Behov av vårdplats avsedd för rehabilitering

NEJ

JA

Åtgärder på vårdplats avsedd för inläggande rehabilitering

Utskrivning från inläggande vård

Åtgärder vid samordnad utskrivning

Dialog och dokumentation

Föreligger behov av planerad uppföljning vägledning för beslut

NEJ

JA

Åtgärder i senare skede

Åtgärder i senare skede

- vid första uppföljning efter akuta besvär eller
- vid första besök efter sent uppträdande besvär eller utebliven förväntad förbättring eller förvärrade besvär eller
- vid uppföljning senare i förloppet

Övergång från barn- till vuxensjukvård

JA

Behov av fortsatt uppföljning och rehabilitering

NEJ

Finns behov av rehabiliteringsåtgärder?

JA

Dialog och dokumentation

Upprättande eller revidering av individuell rehabiliteringsplan baserad på aktuell rehabbedömning

Åtgärder enligt rehabiliteringsplanen

Utgång Beskrivning av åtgärder i vårdförlopp avslutas

EXEMPEL PÅ VIKTIGA FÖRÄNDRINGAR

- För barn är ålder vid skadetillfället en viktig faktor att beakta i prognosbedömning och vid planering av uppföljning. Symtom och funktionspåverkan efter hjärnskada kan för barn bli tydligare i senare utvecklingssteg, eftersom skadan kan påverka den förväntade vidare utvecklingen av hjärnan negativt. Parallellt ökar samtidigt kraven på självständighet och prestationer i skola och vardag med stigande ålder.
- Övergången från barnsjukvård till vuxensjukvård sker i en period i livet med de utmaningar som hör till att bli vuxen. Det ställer särskilda krav på sjukvården för att möta de behov som en ung vuxen har efter en traumatisk hjärnskada.
- För vuxna finns begränsade möjligheter till teambaserad rehabilitering i senare skeden i sjukdomsförloppet i de fall där rehabiliteringsbehovet förändrats.
- För äldre finns idag stora begränsningar i tillgången till hjärnskaderehabilitering. I vårdförloppet belyses flera aspekter på vad den äldre personen med traumatisk hjärnskada behöver och vilka samarbetsbehov som finns för hälso- och sjukvården kring detta.

Vårdförloppets mål är att säkerställa att patienten får en personcentrerad, för barn och ungdomar familjecentrerad, samt samordnad uppföljning och rehabilitering oavsett skadans svårighetsgrad, tidpunkt i vård- och rehabiliteringsförloppet, ålder vid skada, mognad och ålder vid uppföljningen.

IMPLEMENTERING AV VÅRDFÖRLOPPET

Implementeringen av vårdförloppet kommer att medföra behov av flera förändringar i organisation och arbetssätt. Det kan handla om en ökad tillgång för barn och ungdomar till ineliggande rehabilitering på vårdplats avsedd för detta.

Det kommer att krävas en ökad kunskap om det akuta omhändertagandet samt förbättrad tillgång till rehabiliteringsinsatser för äldre personer med traumatisk hjärnskada.

För personer med svår traumatisk hjärnskada behövs en tydlig struktur för uppföljning och teambaserad rehabilitering under hela förloppet, även i senare skeden.

Personer med lätt traumatisk hjärnskada ska erbjudas tillgång till uppföljning och rehabilitering.

När detta personcentrerade vårdförlopp är implementerat kommer det kunna förbättra livet för de som drabbas av traumatisk hjärnskada och deras familjer. För mer information och detaljer om vårdförloppet, besök: www.hjarnkraft.se

HJÄRNSKADEFÖRBUNDET HJÄRNKRAFT

Hjärnskadeförbundet Hjärnkraft arbetar för att skapa bästa möjliga livssituation för personer med förvärvad hjärnskada och deras anhöriga. Vi erbjuder kunskap och gemenskap och vårt mål är att alla som lever med en förvärvad hjärnskada ska få tillgång till anpassade stöd- och rehabiliteringsinsatser.

Läs mer om oss och vårt arbete på www.hjarnkraft.se

Vårdförlopp har tagits fram av Nationellt system för kunskapsstyrning hälso- och sjukvård. I denna guide har vårdförloppet sammanfattats av Hjärnskadeförbundet Hjärnkraft och faktagranskats av:

Jörgen Borg, professor, Rehabiliteringsmedicinska universitetskliniken, Danderyds sjukhus.